

Gesproken column Stientje van Veldhoven

Politiek Café in Studio Dudok, dinsdag 10 februari 2015

Ik ben,

U zou het niet anders van mij verwachten,
een democraat.

Een fundamentalist – wellicht 😊

En laat mij dat laatste even toelichten:

1 van de fundamenteën van mijn wereldbeeld,
en mijn leven,
is dat ik zelf wil kunnen bepalen
hoe ik mijn leven inricht.

En een tweede fundament is

Dat ik niet geloof,
Dat mensen
Ooit uit vrije keuze
Permanent het recht op zonden willen geven,
Om zelf te kiezen
hoe ze hun leven leiden.

De essentie van democratie is dat je telkens opnieuw

De vrije keuze hebt.

En niet alleen op papier.

Een keuze die alleen een vrije keuze is
Als je je mag bedenken.

Ik stemde voor het eerst
vlak na mijn 18^e verjaardag,
Dat jaar realiseerde ik me,
Hoe bijzonder democratie is,
En met bonzend hart
En vol verwachting
Bracht ik mijn stem uit

Dat waren overigens de Provinciale Staten verkiezingen uit 1991
En D66 deed het uitstekend ☺ dat jaar .

Ergens in de jaren tussen toen en nu
Heb ik mezelf er wel eens op betrappt
Dat ik democratie eigenlijk een beetje zag
Als een soort vanzelfsprekendheid.

Iets dat was, is,
En altijd wel zal blijven.

In steen gebeiteld
Onwrikbaar in onze beschaafde samenleving.
Onkwetsbaar ook.
Maar dat is ze niet. Zeker niet.

Ik behoor tot de eerste generatie
Die zelf en wiens ouders altijd in vrijheid hebben geleefd
De grote onrechtvaardigheid,
Van bijvoorbeeld een oorlog, is voor mij echt heel ver weg.
Ik denk dat dat geldt voor velen met mij.

Ik neem dan gemakkelijk voor lief
dat ik mijn kinderen naar school breng
en daarna naar mijn werk ga,
dat ik 's nachts zonder onveilig gevoel
door Den Haag fiets,

en dat ik politiek actief ben,
oppositie kan voeren
als vrouw ook nog eens.
Maar eigenlijk,
Als je naar de rest van de wereld kijkt
is dat helemaal niet zo vanzelfsprekend.

Democratie is bijzonder en moeten haar actief bewaken

In Rusland, in China, in Nigeria of Egypte
staan onrecht en onveiligheid
nog heel dichtbij.

En is het helemaal niet vanzelfsprekend,
Dat je op radio, tv en twitter

Rechtstreeks, ongehinderd en scherp
De machthebbers bekritiseert.

De Vrije pers,
Fungeert als spreekbuis
van de vrije meningsuiting.

Daarom gingen de aanslagen bij Charlie Hebdo mij zo aan het hart.

Niet omdat we allemaal opeens
dol waren op de soms kwetsende tekeningen.

Dat hoeft ook helemaal niet.

Maar omdat het recht je mening te uiten

zo fundamenteel is-

moet je daarvoor soms ook

even je eigen ongemak weg moet kunnen slikken.

Democratie moet je namelijk “doen”, niet alleen “heten”.

De DDR was in naam democratisch,

“De Duitse Democratische Republiek” en

Noord-Korea zegt het ook te zijn.

“De democratische volksrepubliek Korea”

En daar moeten we bijna om lachen,

Omdat we geen land kennen waar de democratie verder weg lijkt

Maar vaak is de dekmantel niet zo transparant.

In veel landen,

zoals in Rusland

mogen mensen wel stemmen-
maar hebben ze ook een echte keuze?

In het Rusland van Poetin is er geen “dialoog”,
Geen vrijheid van meningsuiting,
er is wel een heleboel propaganda.

En dichterbij huis:
Turkije en Hongarije.
De één lid van de Europese Unie,
de ander kandidaat.

Toch staan rechtsstaat en democratie
Ook daar duidelijk onder druk.
Premier Orbán, van Hongarije,
riep laatst zelfs
de illiberale democratie uit.

Persoonlijk vind ik dat
een straffe interne tegenspraak.

Maar voordat we ons betwetende vingertje
TE hoog in de lucht steken...

De afgelopen jaren
is ook Nederland meerdere keren
door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

veroordeeld in zaken die gingen om persvrijheid.¹

Zoals de Telegraaf-zaak, waarin journalisten
gegijzeld werden omdat zij
hun bron niet vrijgaven.²

Zojuist noemde ik Charlie Hebdo,
Maar u herinnert zich vást ook nog
de Nederlandse cartoonist, Gregorius Nekschot.
Hij werd door tien (!) politieagenten van zijn bed gelicht,
omdat hij met zijn potlood zou aanzetten tot haat.

En in Frankrijk worden Internet Service Providers
Verantwoordelijk gemaakt en aansprakelijk gesteld
Voor haat die via hun servers verspreid wordt.

Censuur via de directiekamer in plaats van de rechtszaal?
Ik vind dat gevaarlijk.

Blijkbaar is het zelfs in Nederland en een land als Frankrijk moeilijk,
Om ook bij concrete casussen
De rode lijnen die onze vrijheid beschermen,
Niet tot stippellijntjes te maken.

Ook in reactie op een aanslag,

¹ Kijk ook eens naar het artikel dat ik gepubliceerd heb in het boek 'Recht en media':
<https://books.google.nl/books?id=1SazAwAAQBAJ&lpg=PA37&ots=AYxOErANM2&dq=zwaaneveld%20persvrijheid&hl=nl&pg=PA37#v=onepage&q=zwaaneveld%20persvrijheid&f=false>
² <http://www.njcm.nl/site/newsposts/show/309>

zoals bij Charlie Hebdo,
en andere terroristische dreigingen
moeten we waakzaam blijven.
Over de oplossingen

Geen maakbaarheidsideaal nastreven,
Maar blijven kijken naar effectiviteit en proportionaliteit.
Ook al is dat in alle emotie moeilijk.
Welke maatregelen treffen we
om ons te beschermen?
Hoe voorkomen we
dat het middel erger wordt dan de kwaal.

Dat is een lastige afweging.
Met aan de basis,
de vraag, of wij bereid zijn
om lastige keuzes te maken?

Het toepassen van oorlogsrecht.
Een gedachtepolitie instellen.
politieagenten uitrusten met mitrailleurs.
Maaltijdvoorkeuren van alle vliegtuigpassagiers opslaan.³

Dat zijn allemaal voorbeelden,
van – ik zou haast willen zeggen –

³ Dat was een van de 42 datapunten die een uitgelekt Commissieplan genoemd stonden in het kader van PNR. De Commissie ontkent dat het een van hen afkomstige definitieve versie was; maar het geeft toch wel aardig een idee van waar ze aan denken. Als iemand opeens halal wil eten, dan is die verdacht.

gedachteloze⁴ voorstellen
om het probleem op te lossen.

We lopen ermee in onze eigen valkuil⁵.

Het gaat er niet om extreme meningen te weren.

Vrijheid van meningsuiting,

Betekent dat je soms even moet slikken

Het debat aan moet gaan,

Om daarmee wellicht te voorkomen

Dat een extreme mening

verwordt tot extreme actie.

Maar dat betekent óók, echt luisteren.

Onderzoeken, wat de echte drives zijn.

**De bescherming van de democratie zit niet alleen in het extreem doorvoeren
ervan – in tegendeel.**

Het succes van democratie,

Als model om de samenleving te organiseren,

Staat ook onder druk,

wanneer het in extremis wordt doorgevoerd,

en het een dictatuur van de meerderheid wordt.

⁴ Figuurlijk omdat het roepen voor de buhne is, maar ook letterlijk. Omdat het gedachten beperkt, onze vrijheden vermindert, ons minder veilig doet voelen.

⁵ Wat je wel moet doen is goed samenwerken, wijkagenten hebben die signalen oppakken, moskeeen die radicalisering voorkomen, ouderwets inlichtingen- en agentenwerk die mensen met kwaad in hun zin volgen.

In 2011 was ik op studiereis in de VS,
om het politieke bestel te doorgronden,
en ik kwam redelijk geschokt terug.

De continue strijd,
tussen slechts twee partijen
Die elkaar niets meer gunnen
dwars door alle publieke lagen en functies heen

Dat betekent dat er zoveel energie gaat zitten
in “ de ander” out of office krijgen....

Aan de macht zijn wordt dan een doel op zich.
Echte democratie is voor mij niet alleen
Met een nipte meerderheid je eigen dogma's najagen,
Maar proberen te komen tot een oplossing
waarin terechte zorgen en standpunten van anderen
worden meegewogen,
en waar mogelijk een plaats krijgen.

Alleen zo voorkom je,
Dat de kiezers van partijen die nooit regeren
Structureel ongehoord blijven,

Zich gaan wentelen
In misprijzen voor de politiek als geheel

(en politici in het bijzonder ;)
zich afkeren van de democratie
en naar andere wegen gaan zoeken
om hun zin te krijgen.

(Afsluiting)

Ik rond af.

Soms wordt er gezegd,
dat democratie niet
voor overal ter wereld is.
Dat sommige mensen
niet voor zichzelf willen beslissen.

Daar geloof ik niet in.
Absoluut niet.

Ook het anderen
voor jou laten beslissen,
zoals in een democratie,
is een keuze.

Mits die keuze moet herroepbaar is.

Een vrije pers is daarbij cruciaal,
als dagelijkse uiting

van een levende democratie
en ja, dan staat er ook wel eens iets
waar je moeite mee hebt.

En laat dat moment,
Dan een moment zijn
Van bevestiging,
van beseft,
Dat je -hier in Nederland-
WEL mag zeggen,
Wat je op je hart hebt.

Dank voor uw aandacht